

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

Журжій Андрій Валерійович

01008, м. Київ, вул. Грушевського, 5, тел. (044) 255-27-34, ел. пошта:

Zhurzhii.Andrii@rada.gov.ua

08.12.2016 р. № 581

Голові Солом'янського
районного суду міста Києва
Шереметьєвій Л.А.

ДЕПУТАТСЬКЕ ЗВЕРНЕННЯ

*Щодо поважних причин пропущення
строку оскарження бездіяльності
слідчого чи прокурора*

Шановна Людмило Антонівно!

Станом на сьогодні актуальною є проблема визначення підстав визнання поважним пропущення строку оскарження бездіяльності слідчого чи прокурора, зокрема, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР) після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення.

Так, у позиціях судів немає однозначності при розгляді клопотань щодо визнання поважним пропущення строку оскарження такої бездіяльності, якщо про бездіяльність заявник дізнається вже після спливу десятиденного строку з моменту її вчинення (закінчення строку на оскарження) шляхом отримання відповідного листа (повідомлення) від уповноваженого органу, до якого подавалась заява.

Зокрема, в ухвалях Апеляційного суду міста Києва у справах, № 11-сс/796/2694/2016 та № 760/11875/16-к колегії суддів вказують, що та обставина, що заявнику не була відома інформація щодо результатів розгляду заяви про вчинення кримінального правопорушення та не було відомо про вчинену бездіяльність до моменту отримання повідомлення від відповідного органу не є поважною причиною пропуску строку та, відповідно, підставою для поновлення строку. Цю причину не визнають поважною, оскільки нормами ч. 1 ст. 304 КПК України визначено право на подання скарги протягом десяти днів з моменту, зокрема, вчинення бездіяльності.

Також вказують, що закон пов'язує обчислення строку подання скарги з дня отримання відповідного документа лише щодо рішень слідчого чи прокурора, яке оформлюється постановою.

Проте, існує абсолютно протилежна судова практика в ухвалах Апеляційного суду м. Києва:

- від 29.07.2016 р. у справі № 11-сс/796/2542/2016, в якій вказано, що в п. 1 ч. 2 ст. 60 КПК України зазначено право заявника отримати від органу, до якого він подав заяву, документ, що підтверджує її прийняття і реєстрацію. Заявником було подано відповідне прохання, з огляду на викладене, порушення прав заявника на отримання належної інформації у встановленому законом порядку, призвело до пропуску ним строку на оскарження бездіяльності, що з урахуванням незначного терміну такого строку, свідчить про поважність причин його пропуску;

- від 11.11.2015 р. у справі № 11сс/796/3106/2015, яка розміщена за адресою <https://goo.gl/Lp314O>, якою поновлено строк на оскарження бездіяльності прокурора так як Генеральна прокуратура України спрямувала заяву про вчинення кримінального правопорушення до прокуратури м. Києва, яка відмовила у внесенні відомостей до ЄРДР, про що заявнику стало відомо з листа цього органу.

Тому, порушення прав заявника на отримання належної інформації у встановленому законом порядку, призвело до пропуску ним строку на оскарження бездіяльності, що з урахуванням незначного терміну пропуску такого строку, свідчить про поважність причин його пропуску.

Вважаю, що позиція виражена в ухвалах Апеляційного суду міста Києва від 11.11.2015 р. у справі № 11сс/796/3106/2015 та від 29.07.2016 р. у справі № 11-сс/796/2542/2016 є правомірною з огляду на наступне.

Відповідно до ч. 1 ст. 214 КПК України *слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування.*

Статтею 2 КПК України визначені завдання кримінального судочинства, одним з яких є захист особи, суспільства від кримінальних правопорушень.

Реалізація вказаних завдань здійснюється шляхом забезпечення кожній особі права на звернення до уповноважених органів із заявою про вчинене кримінальне правопорушення.

Зазначене право породжує відповідний обов'язок компетентних державних органів відреагувати на такі звернення у передбаченому законом порядку.

Ч. 4 ст. 214 КПК України встановлює, що *слідчий, прокурор, інша службова особа, уповноважена на прийняття та реєстрацію заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, зобов'язані прийняти та зареєструвати таку заяву чи повідомлення. Відмова у прийнятті та реєстрації заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення не допускається.*

З аналізу зазначених статей вбачається, що заява про кримінальне правопорушення має бути зареєстрована органом досудового розслідування одразу після її отримання, а в подальшому протягом 24 годин слідчий, прокурор вносить відповідні відомості до ЄРДР.

Ст. 303 КПК України визначає які рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора, які можуть бути оскаржені під час досудового розслідування. Зокрема, відповідно до п.1 ч.1 цієї статті, на досудовому провадженні може бути оскаржено бездіяльність слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення.

Згідно ч. 1 ст. 304 КПК України, *скарги на рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора, передбачені частиною першою статті 303 цього Кодексу, можуть бути подані особою протягом десяти днів з моменту прийняття рішення, вчинення дії або бездіяльності.*

Тобто, перебіг десятиденного строку на оскарження бездіяльності слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення починається після спливу 24 годин з моменту подання такої заяви.

Проте, досить часто про те, що така бездіяльність мала місце заявнику стає відомо уже після спливу строку на її оскарження. Найбільш розповсюджені такі випадки при направленні уповноваженим органом поштовим зв'язком повідомлення про відмову у внесенні відомостей в ЄРДР. В більшості випадків, такі повідомлення заявник отримує вже після спливу встановленого на оскарження десятиденного строку.

Крім того, при направленні заяви поштовим зв'язком простим листом, особа не знає дату її надходження до уповноваженого органу і, відповідно, не має можливості встановити момент з якого починається строк на внесення відомостей до ЄРДР і в подальшому строк на оскарження бездіяльності по невнесенню таких відомостей.

Так, п. 1 ч. 2 ст. 60 КПК України передбачає, що *заявник має право отримати від органу, до якого він подав заяву, документ, що підтверджує її прийняття і реєстрацію.*

Відповідно до ч.1 ст. 117 КПК України, пропущений із поважних причин строк повинен бути поновлений за клопотанням заінтересованої особи ухвалою слідчого судді, суду.

В абзаці 3 п. 5 Інформаційного Листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ в своєму інформаційному листі від 09.11.2012 р. № 1640/0/4-12 "Про деякі питання порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування" зазначено, що у випадку пропуску строку, встановленого для подання скарги, скарга повертається особі, якщо при її поданні особа не порушила питання про поновлення цього строку. Слідчий суддя, за наявності відповідної заяви, може поновити строк, якщо його було порушено з поважних причин (хвороба, відрядження, стихійне лихо, хвороба близьких родичів тощо). Підставою для поновлення строків також може бути визнано й **об'єктивні причини, внаслідок яких особа не змогла вчасно реалізувати своє право на подання скарги.**

Згідно постанови Верховного суду України від 29.10.2014 р. у справі № 6-152цс14 за змістом ч.1 ст.261 ЦК (застосовується за аналогією закону) для визначення початку перебігу позовної давності має значення не тільки безпосередня обізнаність особи про порушення її прав, а й об'єктивна можливість цієї особи знати про обставини порушення її прав.

Тому, до моменту отримання повідомлення про відмову у внесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, заявник не знає, та не може знати про допущену бездіяльність, а відповідно не має жодних підстав для подання скарги до слідчого судді.

Також, викладені вище доводи відповідають позиції Апеляційного суду Житомирської області, викладеній в ухвалі від 17.06.2016 р. по справі № 274/3088/16-к (<http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/58435443>), де суд зазначив, що "згідно ст. 117 КПК України пропущений з поважних причин строк повинен бути поновлений за клопотанням заінтересованої особи ухвалою слідчого судді, суду. **Поважність причини визначається слідчим суддею, суддею у разі неможливості своєчасного подання скарги або іншого документу через стихійне лихо, катастрофу, хворобу, відрядження, трагічні та інші непередбачувані події в житті людини, а також будь-які інші обставини, що не дозволили учасникові процесу завчасно подати відповідний документ".**

Водночас, ч. 1 ст. 7 КПК України передбачає, що зміст та форма кримінального провадження повинні відповідати загальним засадам кримінального провадження, до яких, зокрема, відносяться **забезпечення права на захист (п. 13), доступ до правосуддя та обов'язковість судових**

рішень (п. 14), забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності (п. 17).

Ч. 3 ст. 11 КПК України передбачає, що кожен має право захищати усіма засобами, що не заборонені законом, свою людську гідність, права, свободи та інтереси, порушені під час здійснення кримінального провадження.

Ст. 55 Конституції України встановлено, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

Відповідно до Постанови Пленуму Верховного суду України № 9 "Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя", від 01.11.1996 р., конституційні положення про законність судочинства та рівність усіх учасників процесу перед законом і судом (ст. 129 Конституції) зобов'язують суд забезпечити всім їм рівні можливості щодо заявлення клопотань та здійснення інших процесуальних прав.

З цього приводу Конституційний Суд України у рішенні від 25.12.1997 р. № 9-зп зазначив, що суд не може відмовити у правосудді, якщо ущемляються права і свободи громадян, інакше це було б порушенням права на судовий захист, яке згідно зі ст. 64 Конституції України не може бути обмежене.

Виходячи з цього, строк на оскарження бездіяльності слідчого, прокурора, що полягає у невнесенні відомостей до ЄРДР, зважаючи на те, що заявник до моменту отримання повідомлення про відмову у внесенні таких відомостей не знає та не може знати про таку бездіяльність, у разі пропуску десятиденного строку на оскарження, повинен бути поновлений судом, а відмова у визнанні поважності пропущення такого строку є, фактично, обмеженням доступу заявника до правосуддя.

Зважаючи на вищевикладене, з метою запровадження єдиного підходу суддів до застосування зазначених норм, керуючись ст. 16 Закону України "Про статус народного депутата України" та ч. 5 та 9 ст. 128 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", -

ПРОШУ:

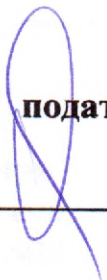
1. Розглянути на зборах суддів Солом'янського районного суду міста Києва та висловити позицію з питання визнання поважною причини пропущення заявником строків оскарження бездіяльності слідчого, прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР у випадку, якщо про таку бездіяльність та обставини її вчинення він дізнався лише після спливу десятиденного строку на її оскарження з повідомлення відповідного уповноваженого органу.

2. Довести цю позицію до відома громадськості.

Відповідь додатково прошу направити на електронну адресу Zhurzhii.Andrii@rada.gov.ua зі вказанням у темі листа "відповідь на депутатське звернення № 681 від 08.12.2019".

Перелік доданих документів: копії на 12 аркушах.

З повагою
Народний депутат України,
Перший заступник голови Комітету з питань податкової та митної політики

_____ А.В. Журжій